

Навчальна дисципліна «Рисунок та основи пластичної анатомії»

Нормативна дисципліна: професійної підготовки.

Редакція: 2022 рік.

Циклова комісія, за якою закріплена навчальна дисципліна: циклова комісія з дизайну

Викладач: викладач вищої категорії Банова Н.А.

Кількість кредитів ЄКТС: 23

Підсумкова форма контролю: екзамен

Кількість аудиторних занять: 5 лекцій, 450 практичних.

Самостійна робота: самостійна робота складає 235 години. Самостійна робота здобувача відбувається впродовж 2, 3, 4, 5, 6, 7 та 8 семестрів та складається з завдань підготовки до практичних занять.

Вид індивідуальної роботи: індивідуальні заняття, консультації, перевірка виконання індивідуальних завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Консультації: здійснюються викладачем впродовж семестру згідно розкладу.

Анотація навчальної дисципліни

Мета дисципліни:

- вивчення властивостей і закономірностей об'єктивної дійсності та передача цієї дійсності на площині графічними засобами;
- засвоєння теоретичних та практичних знань з рисунку;
- вільне володіння технічними навичками;
- проведення самоаналізу в навчальному процесі;
- вивчення анатомічних закономірностей будови костей та м'язів для усвідомленої і правильної конструктивної побудови фігури людини і її частин на площині; в
- використання знань, вмінь і практичних навичок з пластичної анатомії, анатомічної будови кісток і м'язів, що дозволяє рисувати осмислене, а не копіювати видимі її форми.

Головна і кінцева мета навчання рисунку та основам пластичної анатомії полягає в тому, щоб розвивати образотворче мислення, художнє бачення, загальну художню культуру, що є необхідним для творчої діяльності в усіх видах образотворчого мистецтва та підґрунтя для виконання проектів у професійній практиці й освоєнні теоретичних і практичних знань та навичок студентів для поглиблення можливостей кола їх діяльності у різних техніках і напрямках рисунку. Основними завданнями та предметом вивчення є розвиток аналітичного мислення, формування просторового сприйняття і уяви, передача об'ємного зображення; формування вмінь перспективної побудови зображення; конструктивної основи зображуваних об'єктів, моделювання форм, знаходження оптимальних варіантів композиції рисунка. А також, опанування студентами принципів побудови реалістичного зображення на площині, розуміння цілісності зображення. Формування кола практичних графічних умінь. Пошук засобів, що підкреслюють найбільш характерні особливості зображувальної моделі, що сприятиме найбільшій виразності рисунку.

Завдання дисципліни:

- вивчення наукових основ рисунка – закономірності побудови об'ємних форм на площині, знання методу конструктивно-просторового аналізу предметів;
- вивчення технології матеріалів, графічних можливостей і технік рисунка;
- розвиток художнього і творчого стилю мислення в категоріях і термінах академічного рисунка;
- розвиток просторового, композиційного мислення за допомогою створення графічних композицій різного ступеня складності;
- оволодіння методами передачі простору за законами лінійної і повітряної перспективи; передачі форми і обсягу зображуваної моделі засобами графіки і, зокрема, засобами академічного рисунка;

- синтезування знань і умінь реалістичного зображення дійсності і формування на її основі графічних образів, що реалізуються в дизайн-проектах;
- формування навичок пошуку графічних рішень дизайнерських завдань, втілення та трансформації графічних образів у проектну діяльність;
- володіння навичками виконання пошукових ескізів, композиційних рішень дизайн об'єктів, створення художнього образу;
- розуміння анатомічних закономірностей будови костей і м'язів як основи конструкції фігури людини;
- вміння узагальнювати форми тіла людини до простих геометричних форм, що складаються із площин;
- виявляти характер та конструктивно - анатомічні особливості графічними - зображувальними засобами на основі заданого натурального матеріалу.
- володіння практичними навичками різних видів образотворчого мистецтва і способів проектної графіки.

Основні результати навчання

РН4. Застосовувати базові поняття, концепції, принципи, техніки і, технології дизайну в процесі створення об'єктів дизайну.

РН5. Знаходити оригінальні рішення поставлених професійних завдань самостійно або в співпраці у творчому колективі (групі), аргументуючи свій вибір.

РН7. Використовувати набуті знання, конструктивні критичні зауваження фахівців стосовно своїх творчих та навчальних результатів для фахового розвитку.

РН9. Зображувати композиційно-цілісні об'єкти дизайну засобами графічних технік.

РН14. Працювати автономно або в команді

Тематика та види навчальних занять

Кінцевою метою занять по рисунку, як і інших спеціальних і загальноосвітніх дисциплін, є підготовка професійного дизайнера.

Основна форма вивчення курсу — виконання практичних робіт. Виходячи з кінцевої мети навчання рисунку визначається і його зміст, вузловими моментами якого є наступні знання і навички: виразне композиційне мислення, розвинене в результаті постійної і строгої цілеспрямованості в роботі над змістом того, що зображується; вміння виражати конкретний пластичний зміст натури у всьому багатстві і цілісності складових її елементів (простір, середовище, об'ємна форма, умови освітлення, взаємодія предметів, фактура матеріалу, індивідуальна характеристика). Основний зміст рисунків, що вимагають тривалого часу: вміння виконувати характерні зарисовки з рухомої натури і короткострокові рисунки, що формують звичку у починаючого до постійного спостереження навколишнього життя; вміння на основі придбаних знань працювати за уявленням по-пам'яті, що має особливе значення в творчій роботі; вільне володіння технічними засобами зображення, що сприяє формуванню індивідуальних особливостей студентів у виразі їх творчих задумів; глибоке критичне освоєння художньої спадщини, що допомагає творчому зростанню студентів, підвищує їх культуру, художній смак.

Загальний обсяг навчального навантаження дисципліни «Рисунок та основи пластичної анатомії» на 1 – 4 курсах становить 23 кредитів ECTS (690 годин, у тому числі аудиторних — 5 годин лекційних та 401 практичних занять, самостійних занять — 283 годин). Формою контролю є семестрові перегляди у 2 – 8 семестрах і екзамен (4 години) у 8 семестрі. Теми і зміст практичних занять здійснюються у вигляді виконання практичних робіт в ручному вигляді. Велике місце в роботі студента повинні займати рисунки, що виконані самостійно, які виховують навички гострої спостережливості. Самостійна робота студентів спрямована на розробку ескізів, виконання та завершення практичних завдань за зазначеною тематикою.

2 семестр

Лекція 1. Закономірності візуального сприйняття рисунку Теоретичні положення та задачі курсу рисунка. Знайомство з прийомами рисування з натури і основами образотворчої грамати. Поняття пропорцій, перспективи. Площина в просторі. [4, с. 35- 9]

Практична робота 1. Площина в просторі. Перспектива [4 ст.50-58. 3, ст.17-25]

Компонування в листі А2 формату. Виявлення пропорцій, побудова площини та предметів в перспективному скороченні.

Самостійна робота – Побудова коробки в різних положеннях відносно лінії горизонту.

Практична робота 2. Особливості зображення форми, об'єму та конструкції Рисунок гіпсових геометричних тіл в різних положеннях відносно лінії горизонту [4, 55-58]

Самостійна робота – зарисовки табурету, який розміщується нижче лінії горизонту.

Лекція 2. Графічне відтворення фактури та матеріальності. Техніки графіки [4, ст. 87-89]

Практична робота 3. Рисунок гіпсової кулі [4, ст. 97-89]

Самостійна робота – зарисовки яблука з освітленням.

Практична робота 4. Зарисовки архітектурних мотивів, архітектурних ансамблів [4, ст.90-93]

Самостійна робота – зарисовки архітектурних елементів.

Практична робота 5. Рисунок натюрморту з побутових предметів (3-4) з різною фактурою [4, ст.95-104]

Самостійна робота – зарисовки побутових предметів на форматі А3.

Практична робота 6. Рисунок натюрморту з побутових предметів (3-4) контрастних за тоном[4, ст.75-76]

Самостійна робота – зарисовки побутових предметів на форматі А3.

3 семестр

Практична робота 7. Рисунок нескладного гіпсового орнаменту на нейтральному тлі [4, ст.105-108]

Самостійна робота – зарисовки гіпсового орнаменту з різних точок зору

Практична робота 8. Рисунок натюрморту з гіпсовим орнаментом. [4, ст.105-108]

Самостійна робота – зарисовки натюрморту з різних точок зору

Практична робота 9. Натюрморт з драперією [4, ст.90-93]

Самостійна робота – зарисовки драперій на форматі А3 різними графічними техніками.

Практична робота 10. Натюрморт з побутових предметів у неглибокому інтер'єрі [4, ст.94-95]

Самостійна робота – зарисовки інтер'єру на форматі А3.

4 семестр

Практична робота 11. Конструктивна та пластична побудова архітектурних деталей.

Рисунок гіпсової доричної капітелі з умовним світлотіньовим рішенням. [4, ст.95-100].

Самостійна робота – зарисовки капітелі з різних точок зору.

Практична робота 12. Декоративна переробка архітектурного пейзажу на основі натури. [4, ст.95-100]

Самостійна робота – пошуки графічного рішення пейзажу

Практична робота 13. Рисунок композиційного натюрморту з включенням гіпсового рельєфу. [3, ст.36-37]

Самостійна робота – пошуки композиції та наповнення натюрморту на форматі А3.

5 семестр

Лекція 3. Пластична анатомія

Пластична анатомія як допоміжна дисципліна у вивченні основ зображувальної грамати.

Поняття про кісткову і м'язову системи людини. Кістки черепа людини. М'язи голови.

Участь м'язів обличчя у міміці. Анатомія ока, вуха і носа. [1, ст.440-465]

Практична робота 14. Рисунок черепа людини [3, ст.40-45]

Самостійна робота – зарисовки черепа людини в різних положеннях

Практична робота 15. Рисунок гіпсового відливка носа Давида роботи Мікеланджело. [5, ст.56]

Самостійна робота – зарисовки носа людини.

Практична робота 16. Рисунок гіпсових відлуків правого та лівого очей Давида роботи Мікеланджело. [5, ст.50-55]

Самостійна робота – зарисовки ока людини.

Практична робота 17. Рисунок гіпсового відливка вуха Давида роботи Мікеланджело. [5, ст.58-59]

Самостійна робота – зарисовки вуха людини.

Практична робота 18. Рисунок гіпсового відливка губ Давида роботи Мікеланджело. [5, ст.57]

Самостійна робота – зарисовки губ людини.

6 семестр

Практична робота 19. Рисунок гіпсового відливка обрубної голови людини [5, ст.9-15]

Самостійна робота – зарисовки обрубної голови на форматі А3 з різних ракурсів.

Практична робота 20. Рисунок гіпсового відливка голови людини – екорше (Гудон) в двох положеннях [5, ст.9-15]

Самостійна робота – зарисовки екорше на форматі А3 з різних ракурсів.

Практична робота 21. Рисунок античної гіпсової чоловічої голови [5, ст. 214-230]

Самостійна робота – зарисовки голови людини на форматі А3 з різних ракурсів.

Практична робота 22. Рисунок відливка античної гіпсової жіночої голови [5, ст. 214-230]

Самостійна робота – зарисовки голови людини на форматі А3 з різних ракурсів.

7 семестр

Практична робота 23. Графічне зображення людини. Зображення елементів та голови людини в цілому. Рисунок відливка античної гіпсової чоловічої голови. [4, ст.214-230]

Самостійна робота – зарисовки голови людини на форматі А3 з різних ракурсів.

Практична робота 24. Рисунок живої жіночої голови [4, ст. 214-230]

Самостійна робота – зарисовки голови людини на форматі А3 з різних ракурсів.

Практична робота 25. Рисунок живої чоловічої голови [4, ст.145-160]

Самостійна робота – зарисовки голови людини на форматі А3 з різних ракурсів.

Практична робота 26. Рисунок жіночої голови з плечовим поясом [4, ст.145-160]

Самостійна робота – зарисовки голови людини на форматі А3 з різних ракурсів.

8 семестр

Практична робота 27. Конструктивний лінійний рисунок гіпсової фігури в двох ракурсах з умовним світлотіньовим рішенням (екорше модель Гудона) [1, ст.152-162]

Самостійна робота – зарисовки фігури людини на форматі А3 з різних ракурсів.

Практична робота 28. Рисунок одягненої чоловічої фігури [1, ст.152-162]

Посилання на рекомендовані джерела

1. Баммес, Годфрід. Образ людини: навчальний посібник та практичне керівництво з пластичної анатомії. ООО Дітон 2011. 513 с.:іл.
2. Барчай Е. Анатомія для художників. – Будапешт, Корвіна, 1975. -344 с.:іл.
3. Браун, Девід. Вчитесь рисувати перспективу Мінск, ООО «Попурри», 2002. - 48 с.:іл.
4. Лі Н.Г., Основи навчального академічного рисунка. М.: «Ексмо», 2019. – 480 с.:іл.
5. Лі Н.Г., Основи навчального академічного рисунка, Голова людини. . М.: «Ексмо», 2009. 264с.:іл.
6. Ростовцев Н.Н. Основи академічного рисунку. Пітер, 2021. 240 с.:іл.
7. Чіварді Джовані, Малювання: повне керівництво, М.:, 2016. 448 с.: іл.

Умови допуску до підсумкового контролю

Підсумковий контроль знань і вмінь здійснюється шляхом перевірки наявності і виконання практичних робіт. Підсумковою формою контролю опанування і закріплення знань з дисципліни є заліковий перегляд, що проводиться по закінченню семестру. Загальна оцінка виставляється за результатом перегляду. На оцінку може позитивно вплинути творчий підхід студента до розробки і виконання робіт.

Підсумковий контроль

В організації навчального процесу під час вивчення дисципліни застосовують підсумкову форму контролю як розрахунок середньої оцінки з усіх поточних робіт для семестрового проміжного контролю, або проведення екзамену.

Поточне оцінювання виконується за 5-бальною шкалою від 2 до 5 балів з округленням до 0,5 балів: 2, 2,5, 3, 3,5, 4, 4,5, 5

Підсумкове семестрове оцінювання виконується як розрахунок середнього балу усіх поточних робіт за семестр та оцінка виставляється в національній та Європейській шкали оцінювання на основі наступної таблиці:

національна шкала	ECTS	середній бал
відмінно	A	4.5 бали і вище
добре	B	4 бали і вище
добре	C	3.5 бали і вище
задовільно	D	3 бали і вище
задовільно	E	2.5 бали і вище
незадовільно	F	2 бали і вище
незадовільно	FX	менше 2 балів

Контроль виконується за критеріями у таблиці.

Оцінка за нац. шк.	ECTS	Критерії оцінювання виконання поточних практичних робіт
Відмінно	A	Компонування: вдале розташування предметів, в аркуші присутня рівновага. Пропорції: пропорції предметів відповідають дійсності. Перспектива: рисунок побудовано згідно законів перспективи, відчувається простір. Тональні відношення: чітка градація тону від темного до світлого. Світлотінь: в предметах відчувається об'єм, просліджується світло, полиск, напівсвітло, напівтінь, тінь, рефлекс. Володіння матеріалом: майстерне володіння олівцями різної тональності, робота чиста. Узагальнення: виділення в роботі головного, другорядного, плановість. Завершеність: робота має завершений вигляд.
Добре	B	Компонування: вдале розташування предметів, в аркуші присутня рівновага. Пропорції: пропорції предметів відповідають дійсності, але мають неточності. Перспектива: рисунок побудовано згідно законів перспективи. Тональні відношення: чітка градація тону від темного до світлого.

		<p>Світлотінь: в предметах відчувається об'єм, просліджується світло.</p> <p>Володіння матеріалом: використання олівців різної тональності.</p> <p>Узагальнення: виділення в роботі головного.</p> <p>Завершеність: робота має завершений вигляд.</p>
Добре	C	<p>Компонування: вдале розташування предметів, в аркуші присутня рівновага.</p> <p>Пропорції: пропорції предметів відповідають дійсності, але мають неточності.</p> <p>Перспектива: рисунок побудовано згідно законів перспективи.</p> <p>Тональні відношення: чітка градація тону від темного до світлого. Є деякі недоліки в штрихуванні</p> <p>Світлотінь: в предметах відчувається об'єм, просліджується світло.</p> <p>Володіння матеріалом: використання олівців різної тональності.</p> <p>Узагальнення: виділення в роботі головного. Є деяка дрібність в тональному рішенні другого плану</p> <p>Завершеність: робота має завершений вигляд.</p>
Задовільно	D	<p>Компонування: відсутність рівноваги.</p> <p>Пропорції: незначні похибки.</p> <p>Перспектива: недоліки в побудові.</p> <p>Тональні відношення: незначні порушення, один тон попадає в інший.</p> <p>Світлотінь: незначні помилки.</p> <p>Володіння матеріалом: нерозуміння в виконанні роботи.</p> <p>Узагальнення: плутанина планів.</p> <p>Завершеність: окремі ділянки роботи не завершені.</p>
Задовільно	E	<p>Компонування: відсутність рівноваги.</p> <p>Пропорції: значні похибки.</p> <p>Перспектива: недоліки в побудові.</p> <p>Тональні відношення: значні порушення, один тон попадає в інший.</p> <p>Світлотінь: незначні помилки.</p> <p>Володіння матеріалом: нерозуміння в виконанні роботи.</p> <p>Узагальнення: плутанина планів.</p> <p>Завершеність: окремі ділянки роботи не завершені.</p>
Незадовільно	FX	<p>Компонування: відсутність рівноваги, зображення виходить за рамки формату, або дуже мале. Пропорції: в роботі повний безлад, пропорції предметів не відповідають дійсності.</p> <p>Перспектива: відсутність побудови перспективи.</p> <p>Тональні відношення: відсутність тональних відношень, робота сіра, невиразна.</p> <p>Світлотінь: відсутність об'єму, зображення площинне.</p> <p>Володіння матеріалом: нерозуміння в виконанні роботи.</p> <p>Узагальнення: відсутність плановості.</p> <p>Завершеність: більша половина роботи не виконана. Студент не опанував матеріал практичного і самостійного курсів.</p> <p>Представлена робота є незавершеною.</p>
	F	Робота не виконана

Політика освітнього процесу

Активна участь в практичних заняттях, дотримання графіків виконання етапів практичних робіт та здачі готових, самостійна робота здобувача при підготовці до всіх видів аудиторних занять, присутність на консультаціях. Здобувачі зобов'язані дотримуватись принципів академічної доброчесності при виконанні практичних робіт, складання екзамену.

Робота, яка виконана після встановлених викладачем термінів, не приймається.

Під час всіх видів аудиторних занять здійснювати телефонні дзвінки забороняється.